

Sistem „Braća Karić“ — Peć

„EKONOMSKA POLITIKA“

Filozofija zarade

21-05-1990

Nekoliko je puta ovih dana, privatni sistem „Braća Karić“ koji danas obuhvata 24 preduzeća u zemlji sa 2500 zaposlenih i 5 firmi u inostranstvu, skrenuo pažnju javnosti. Prvo, u Beogradu osnivaju Karić banku sa sopstvenim učešćem od 57% (22% je kapital Beobanke a 19% pripada po jednoj švajcarskoj i austrijskoj banci). Drugo, na još uvek otvoren konkurs i javni poziv ekspertima iz raznih oblasti za formiranje novog instituta za razvoj malih i srednjih preduzeća javilo se oko 2000 ljudi. I treće 475 privatnih i društvenih firmi iz cele Jugoslavije čeka na odluku njihovog poslovnog odbora da uđe u ovaj sistem. U čemu je privlačnost ovog sistema i koliko je zaista došlo vreme privatne poslovne ekspanzije na ovim prostorima razgovaramo sa Bogoljubom Karićem, predsednikom poslovnog odbora.

Ekonomska politika: Kakva je osnovna koncepcija vašeg sistema i kako ga kontrolišete?

Bogoljub Karić: Kao što vidite ja to još uvek dobro kontrolišem inače razvoj ne bi išao ovakvim tempom. Mi smo počeli 1978. godine u jednoj garaži od 32 kvadratna metra i bez ikakvih sanitarnih uređaja i danas imamo 29 firmi i to je zaista munjevitna ekspanzija i zato se danas mnogi pitaju da se ne desi neki krah, da se ne proširimo toliko da to više, ne možemo da kontrolišemo, itd. Ja vas uveravam da za to ne postoji nikakva opasnost iz prostog razloga što je Jugoslavija tako gladna zemlja za biznisom svih mogućih vrsta i toliko joj toga treba. Uostalom danas čak i u Japanu ako počinjete možete napraviti mnogo toga a ne u Jugoslaviji. A kako se već razvijamo 12 godina logično je da već nekako i zaokružujemo naš sastav, formiramo banku a od dosadašnjeg beogradskog Zavoda za ekonomske ekspertize osnivamo institut za razvoj malih i srednjih preduzeća a iduće godine i profesionalnu menadžersku školu. U Austriji izlazi naš list „YU biznismen“ u za sada skromnih 6000 primeraka i namenjen je pre svega našim radnicima u inostranstvu kojima želimo da damo pravo stanje u Jugoslaviji na ekonomskom planu koji nas prevashodno i interesuje. Preko toga želimo da zainteresujemo naše stručnjake i biznismene i sve koji imaju smisla za posao za saradnju sa firmama, pre svega, u našem sistemu.

EP: Pored svega vas u Jugoslaviji često smatraju i nekakvim srpskim državnim privatnikom. Kako to komentarišete?

Karić: To ljudi povezuju sa svim i svačim, a pre svega od Kosova i našeg početka i opstanka tamo. Mi bi verovatno mnogo brže napredovali da smo krenuli na nekoj drugoj strani nego na Kosovu. Mislim da međutim predrasude kumuju verovanju da se na ovim prostorima ne može raditi ozbiljan privatni biznis. Ali za to zaista treba dosta hrabrosti i izdržljivosti.

EP: Kolike su danas blokade privatnom preduzetništvu bez obzira na sve zvanične priče?

Karić: Sa reformom koja je krenula otpočeo je zaista i proces koji sve stavlja na pravo mesto i mislim da je to je-

dini mogući put. Jedino mi je žao što je taj put zaista dosta težak i što će opet da strada običan i pošten narod koji za sve to nije kriv. Ali to je šansa za sve a posebno da se kapital kojim raspolažu naši ljudi ovde i u inostranstvu opet stavi u funkciju razvoja proizvodnje.

Ali osećam da još uvek u tim političkim strukturama postoji strah od privatizacije. Normalno to predstavlja i objektivni strah za sve nas, a braće Karić što se tiče mi se na to ne obaziremo. Ako razgovarate sa našim ljudima u inostranstvu koji imaju milione maraka ili dolara iskreno ih plaši što još uvek ima izvesnog boljševizma u izjavama nekih političara. Pokušavam da ih ubeđujem, i zaista i verujem, da po-

Nаша je prevashodna namera, da društvene firme koje su pred stečajem, i za koje smo naravno mi zainteresovani, pametnim kadrovima izvučemo, i dodatnim kapitalom osposobimo za zapadno tržište ali ne više kao društvene firme već kao akcionarske sa našim udelom.

vratka na staro nema te da je politika države u tome vrlo jasna.

Verujem da će ova reforma uspeti jer ona ne odgovara jedino monopolistima i kočnice vidim pre svega u birokratima društvenih firmi. Oni danas samo kukaju a ništa ne preduzimaju i čekaju još uvek da im država rešava probleme u fabrikama.

Još uvek je velika ekipa nesposobnih direktora, iz prethodnog dogovornog perioda, koja razmišlja na stari način. Zaista je, recimo, smešno kad pri pregovorima sa nekom društvenom firmom direktor pozove nekog političara da utiče na ishod.

EP: Vi danas imate zajedničke firme i sa društvenim preduzećima. Kako to uopšte ide zajedno i u čemu je vaša privlačnost za toliki broj firmi koje čekaju na odluku da ih primite u sistem?

Karić: Prvo mi imam veoma jak marketing i u istočnom i zapadnom svetu i ove godine ćemo imati 200 miliona dolara izvoza. To možda i ne predstavlja neku brojku za velike sisteme ali za malu privredu jeste veliki iznos.

Tako da danas mi zapošljavamo i mnoge društvene firme. Drugo primetio sam da gde god se mi pojavimo automatski se menja i poslovna filozofija, način ponašanja od radnika do direktora. To je sasvim drugi pristup poslu. Ljudi koje dobro platite bolje i rade, i mi zaista ne možemo govoriti da smo zemlja neradnika. Naši ljudi su u svetu postigli znatno više jer su imali šansu, ovde u sistemu u kojem su komunistički vlastodršci nametali na silu razne polupismene kadrove koji su ovu državu vodili skoro 50 godina, to nisu mogli. Ja inače ne priznajem društvenu svojinu za svojinu jer to je ono što nas je dovelo do prosjačkog štapa, od ljudi napravilo robove koji jedva zarađuju po 200 dolara mesečno. Smatram da je jedino privatna svojina može doneti progres i ništa drugo. Zato mi i idemo na udruživanje i stvaranje firmi sa mešovitim kapitalom, da se zna čije je šta i da vidimo kako će to ići.

Sve u svemu ja sam duboko ubeđen da oko 70% društvenih preduzeća treba hitno pretvoriti u akcionarska, privatna i jednostavno ih rasprodati i ta sredstva treba država da uzme u te svoje agencije koje formira, s tim da ih opet stavi u opticaj ali samo kroz finansiranje i pomoć privatnim preduzećima koja jedino mogu napraviti ekonomski uspeh. Uzmite recimo samo primer Kosova, tamo dnevno dolazi 1,3 miliona dolara da se ta sredstva ulažu u privatna preduzeća, bilo ko da ih vodi Srbi ili Albanci, ja vam garantujem da bi se ta sredstva za 3 godine vraćala i mi bi danas tamo imali sasvim drugojačiju privrednu situaciju. Sa sigurno preko 10 hiljada stabilnih privatnih firmi. I ta bi sredstva bila ponovo u opticaju i živela. Mi smo ih, međutim, umrtvili u neke gigante i danas ima preko 150 hiljada kvadratnih metara fabričkih hala koje se na Kosovu uopšte ne koriste.

A vidite šta se dešava, da i ovako mali privatni sektor već zapošljava društvena preduzeća. Ja sam iznenađen da me zovu na saradnju mnoge čak i najače jugoslovenske firme jer ranije smo morali da molimo za razgovor, danas su oni ti koji iniciraju i traže sastanke.

EP: Ne čini li vam se da je privatni

Još uvek je velika ekipa nesposobnih direktora, iz prethodnog dogovornog perioda, koja razmišlja na stari način. Zaista je, recimo, smešno kad pri pregovorima sa nekom društvenom firmom direktor pozove nekog političara da utiče na ishod.

Sistem „Braća Karić“ — Peć

„EKONOMSKA POLITIKA“

Filozofija zarade

21-05-1990

Nekoliko je puta ovih dana, privatni sistem „Braća Karić“ koji danas obuhvata 24 preduzeća u zemlji sa 2500 zaposlenih i 5 firmi u inostranstvu, skrenuo pažnju javnosti. Prvo, u Beogradu osnivaju Karić banku sa sopstvenim učešćem od 57% (22% je kapital Beobanke a 19% pripada po jednoj švajcarskoj i austrijskoj banci). Drugo, na još uvek otvoren konkurs i javni poziv ekspertima iz raznih oblasti za formiranje novog instituta za razvoj malih i srednjih preduzeća javilo se oko 2000 ljudi. I treće 475 privatnih i društvenih firmi iz cele Jugoslavije čeka na odluku njihovog poslovnog odbora da uđe u ovaj sistem. U čemu je privlačnost ovog sistema i koliko je zaista došlo vreme privatne poslovne ekspanzije na ovim prostorima razgovaramo sa Bogoljubom Karićem, predsednikom poslovnog odbora.

Ekonomika politika: Kakva je osnovna koncepcija vašeg sistema i kako ga kontrolišete?

Bogoljub Karić: Kao što vidite ja to još uvek dobro kontrolišem inače razvoj ne bi išao ovakvim tempom. Mi smo počeli 1978. godine u jednoj garaži od 32 kvadratna metra i bez ikakvih sanitarnih uređaja i danas imamo 29 firmi i to je zaista munjevit eksplanzija i zato se danas mnogi pitaju da se ne desi neki krah, da se ne proširimo toliko da to više, ne možemo da kontrolišemo, itd. Ja vas uveravam da za to ne postoji nikakva opasnost iz prostog razloga što je Jugoslavija tako gladna zemlja za biznisom svih mogućih vrsta i toliko joj toga treba. Uostalom danas čak i u Japanu ako počinjete možete napraviti mnogo toga a ne u Jugoslaviji. A kako se već razvijamo 12 godina logično je da već nekako i zaokružujemo naš sastav, formiramo banku a od dosadašnjeg beogradskog Zavoda za ekonomske ekspertize osnivamo institut za razvoj malih i srednjih preduzeća a iduće godine i profesionalnu menadžersku školu. U Austriji izlazi naš list „YU biznismen“ u za sada skromnih 6000 primeraka i namenjen je pre svega našim radnicima u inostranstvu kojima želimo da damo pravo stanje u Jugoslaviji na ekonomskom planu koji nas prevashodno i interesuje. Preko toga želimo da zainteresujemo naše stručnjake i biznismene i sve koji imaju smisla za posao za saradnju sa firmama, pre svega, u našem sistemu.

EP: Pored svega vas u Jugoslaviji često smatraju i nekakvim srpskim državnim privatnikom. Kako to komentarišete?

Karić: To ljudi povezuju sa svim i svačim, a pre svega od Kosova i našeg početka i opstanka tamo. Mi bi verovatno mnogo brže napredovali da smo krenuli na nekoj drugoj strani nego na Kosovu. Mislim da međutim predrasude kumuju verovanju da se na ovim prostorima ne može raditi ozbiljan privatni biznis. Ali za to zaista treba dosta hrabrosti i izdržljivosti.

EP: Kolike su danas blokade privatnom preduzetništvu bez obzira na sve zvanične priče?

Karić: Sa reformom koja je krenula otpočeo je zaista i proces koji sve stavlja na pravo mesto i mislim da je to je-

dini mogući put. Jedino mi je žao što je taj put zaista dosta težak i što će opet da strada običan i pošten narod koji za sve to nije kriv. Ali to je šansa za sve a posebno da se kapital kojim raspolažu naši ljudi ovde i u inostranstvu opet stavi u funkciju razvoja proizvodnje.

Ali osećam da još uvek u tim političkim strukturama postoji strah od privatizacije. Normalno to predstavlja i objektivni strah za sve nas, a braće Karić što se tiče mi se na to ne obaziremo. Ako razgovarate sa našim ljudima u inostranstvu koji imaju milione maraka ili dolara iskreno ih plaši što još uvek ima izvesnog boljševizma u izjavama nekih političara. Pokušavam da ih ubeđujem, i zaista i verujem, da po-

Nаша je prevashodna namera, da društvene firme koje su pred stečajem, i za koje smo naravno mi zainteresovani, pametnim kadrovima izvučemo, i dodatnim kapitalom osposobimo za zapadno tržište ali ne više kao društvene firme već kao akcionarske sa našim udelom.

vratka na staro nema te da je politika države u tome vrlo jasna.

Verujem da će ova reforma uspeti jer ona ne odgovara jedino monopolistima i kočnice vidim pre svega u birokratima društvenih firmi. Oni danas samo kukaju a ništa ne preduzimaju i čekaju još uvek da im država rešava probleme u fabrikama.

Još uvek je velika ekipa nesposobnih direktora, iz prethodnog dogovornog perioda, koja razmišlja na stari način. Zaista je, recimo, smešno kad pri pregovorima sa nekom društvenom firmom direktor pozove nekog političara da utiče na ishod.

EP: Vi danas imate zajedničke firme i sa društvenim preduzećima. Kako to uopšte ide zajedno i u čemu je vaša privlačnost za toliki broj firmi koje čekaju na odluku da ih primite u sistem?

Karić: Prvo mi imam veoma jak marketing i u istočnom i zapadnom svetu i ove godine ćemo imati 200 miliona dolara izvoza. To možda i ne predstavlja neku brojku za velike sisteme ali za malu privredu jeste veliki iznos.

Tako da danas mi zapošljavamo i mnoge društvene firme. Drugo primetio sam da gde god se mi pojavimo automatski se menja i poslovna filozofija, način ponašanja od radnika do direktora. To je sasvim drugi pristup poslu. Ljudi koje dobro platite bolje i rade, i mi zaista ne možemo govoriti da smo zemlja neradnika. Naši ljudi su u svetu postigli znatno više jer su imali šansu, ovde u sistemu u kojem su komunistički vlastodršci nametali na silu razne polupismene kadrove koji su ovu državu vodili skoro 50 godina, to nisu mogli. Ja inače ne priznajem društvenu svojinu za svojinu jer to je ono što nas je dovelo do prosjačkog štapa, od ljudi napravilo robove koji jedva zarađuju po 200 dolara mesečno. Smatram da je dino privatna svojina može doneti progres i ništa drugo. Zato mi i idemo na udruživanje i stvaranje firmi sa mešovitim kapitalom, da se zna čije je šta i da vidimo kako će to ići.

Sve u svemu ja sam duboko ubeđen da oko 70% društvenih preduzeća treba hitno pretvoriti u akcionarska, privatna i jednostavno ih rasprodati i ta sredstva treba država da uzme u te svoje agencije koje formira, s tim da ih opet stavi u opticaj ali samo kroz finansiranje i pomoć privatnim preduzećima koja jedino mogu napraviti ekonomski uspeh. Uzmite recimo samo primer Kosova, tamo dnevno dolazi 1,3 miliona dolara da se ta sredstva ulažu u privatna preduzeća, bilo ko da ih vodi Srbi ili Albanci, ja vam garantujem da bi se ta sredstva za 3 godine vraćala i mi bi danas tamo imali sasvim drugojačiju privrednu situaciju. Sa sigurno preko 10 hiljada stabilnih privatnih firmi. I ta bi sredstva bila ponovo u opticaju i živela. Mi smo ih, međutim, umrtvili u neke gigante i danas im preko 150 hiljada kvadratnih metara fabričkih hala koje se na Kosovu uopšte ne koriste.

A vidite šta se dešava, da i ovako mali privatni sektor već zapošljava društvena preduzeća. Ja sam iznenađen da me zovu na saradnju mnoge čak i najače jugoslovenske firme jer ranije smo morali da molimo za razgovor, danas su oni ti koji iniciraju i traže sastanke.

EP: Ne čini li vam se da je privatni

Još uvek je velika ekipa nesposobnih direktora, iz prethodnog dogovornog perioda, koja razmišlja na stari način. Zaista je, recimo, smešno kad pri pregovorima sa nekom društvenom firmom direktor pozove nekog političara da utiče na ishod.